

België-Belgique
P.B.
8400 Oostende 1
3/8205

VRIENDEN

OOSTENDE

Nr. **48**

MU.ZEE
COLLECTIE
STAD OOSTENDE

OOSTENDE

Willy Bosschem
muurschildering, 2011

jaargang 12 | Driemaandelijks tijdschrift | oktober - november - december 2011

Identificatienummer: P006345

Afgiftekantoor Oostende 1

Verantw. uitgever: Roland Laridon, voorzitter | Kairostraat 54, 8400 Oostende | 059 50 15 98

➤ EEN REIS

➤ Phillip Van den Bossche

De laatste maanden wordt er veel gepraat en gedebatteerd: over aankomende besparingen, de rol van de overheid en een kunst- en cultuurbeleid voor de 21e eeuw, over de functie van kunst in een samenleving, etc. Af en toe wordt het iets te 'sloganesk' aangekondigd, maar dat is meer een kritiek op de communicatiestrategieën dan op het debat als zodanig.

Het is goed dat er wordt gediscussieerd, dat er vragen worden geformuleerd. Ook het museum dient zijn maatschappelijke rol duidelijk te verwoorden en vooral met een duidelijk beeld naar buiten te komen.

Eerst de inhoud en dan de communicatie: het is makkelijker gezegd dan gedaan als het ochtendnieuws al oud is nog voor de zon in de Noordzee elke dag weer ondergaat. Kunst wordt steeds meer een glijmiddel om een imago met de nodige 'lifestyle' aan te kleden. Ik zou het de jonge Ensor van rond 1890 maar al te graag willen tonen: 'Kijk eens hier, what do you think de la situation actuelle'. Een beetje timide zou ik hem dan willen vertellen: tijd en geschiedenis zijn de twee pijlers waartussen het museum voor de kunstenaar een koord spant, een publiek uitnodigt en voor het een podium zorgt. Het museum kijkt samen met het publiek naar de kunstenaar als koorddanser. We dromen met hem mee. We kijken nieuwsgierig naar zijn beelden, naar hoe hij een evenwicht zoekt tussen intuïtie en zelfbewustzijn. We gaan op reis, telkens weer, telkens anders.

Mu.ZEE heeft sinds het samenwerkingsakkoord tussen de Provincie West-Vlaanderen en de stad Oostende in 2009 een belangrijke weg afgelegd. We staan in 2011 met één voet in Oostende en met de andere voet in de wereld. We zijn een museum voor moderne kunst én voor hedendaagse kunst. Het is vandaag meer dan ooit belangrijk om beide te verbinden. De collecties van de Stad Oostende en de Provincie West-Vlaanderen zijn de kruk waarop het museum drijft en een weg uitstippelt. We werken samen met hedendaagse

kunstenaars en duiken de geschiedenis van onze collectie in. We geven hen een podium en gaan met hen in gesprek. We steunen jonge kunstenaars door hun werk te verzamelen en niet alleen maar door tijdelijke tentoonstellingen op te zetten. We verzamelen hun tijdsbeelden en proberen ze een context te geven en vooral aan een zo groot mogelijk publiek mededeelzaam te maken. Mu.ZEE is intermediair, publieksvriendelijk en toegankelijk.

Om deze taken op een professionele manier nog verder uit te bouwen hebben we Vrienden nodig. Ik schrijf het woord met een hoofdletter, want Mu.ZEE heeft Vrienden met een grote V. Hartelijk dank voor jullie vertrouwen en engagement want we hebben allianties nodig, wederkerige solidariteit met verschillende groepen. Samen de toekomst voor Mu.ZEE uittekenen, betekent ook afspraken maken. Daarom heeft de Raad van Bestuur samen met de beide Vriendenverenigingen een afsprakennota opgesteld. De ruimte is hier te kort om het helemaal uit te doeken te doen, maar het gaat om een vergaderplek in het museum, gebruik van het auditorium voor lezingen en andere activiteiten, een stafid als vaste contactpersoon, overlegmomenten, korting in de museumshop, de organisatie van een jaarlijkse vriendendag, samenwerking op het vlak van vrijwilligerswerking en promotie via de ledenbladen, etc. Indien gewenst, kom ik het graag eens allemaal vertellen. En als het mag, samen met nieuwe verhalen over kunst en tentoonstellingen, bijvoorbeeld over het 'Het zelfportret, het huis en de seizoenen', over de kunstenaar en hoe hij daar balanceert op een koord en zich met de woorden van de Franse schrijver Jean Genet afvraagt: 'Curieux projet: se rêver, rendre sensible ce rêve qui reviendra rêve dans d'autres têtes!'.

Mu.ZEE is een ontmoetingsplek. Kunst is een reis naar morgen. In het museum wordt de tijd tussen ochtend en avond met beelden verlengd, door te kijken naar kunst kunnen we ons beeld tussen heden en verleden steeds weer verleggen en nieuwe voorstellingen vorm krijgen. Of nog, met de waarschuwende woorden van Bas Heijne: "Kunst is de manier waarop een samenleving haar nieuwsgierigheid laat blijken naar wat een mens tot mens maakt. De samenleving die daar vanaf ziet is een gevaar voor zichzelf." Het zijn indirect evenveel redenen waarom een museum vrienden nodig heeft en omgekeerd.

Phillip Van den Bossche
directeur Mu.ZEE

INTERVIEW MET LEDEN-KUNSTENAARS: FRED MAËS

Het interview met de Oostendse kunstenaar Fred Maës (° 1939) is het eerste in een reeks waarin telkens aan leden-kunstenaars binnen de Vrienden vijf – identiek dezelfde – vragen worden gesteld over hun leven en werk. Als het (praktisch) kan, wordt er een atelierbezoek aan gekoppeld, waarbij de kunstenaar meer vertelt over zijn werk en werkwijze.

Atelierbezoek op vrijdag 28 oktober om 15 uur bij Fred Maës

Fred Maës kan 12 Vrienden ontvangen in zijn atelier in de E. Beernaertstraat 98 in Oostende, tussen het Leopoldpark en de Rogierlaan.

Schrijf snel in, voor 20 oktober, omdat het aantal deelnemers beperkt is. Dat kan per mail bij Johan Van Roose (Johan.vanroose@west-vlaanderen.be) of telefonisch (059 80 45 11) bij Femke Simonis, uw verslaggever van het atelierbezoek.

Afspraak: vrijdag 28 oktober 2011 om 15 uur, E. Beernaertstraat 98, Oostende.

Fred Maës experimenteert graag met primaire kleuren zoals die van 'De Stijl' van Mondriaan en Rietveld. En hij speelt met diverse materialen: isomo, plastic, polyester, plexi, keramiek, papier, hout, kolengruis en met allerlei voorwerpen die hij verwerkt in zijn installaties. Hij noemt zichzelf een materiekunstenaar die tekent, schildert, boetseert, die conische objecten en installaties ontwerpt, kortom een gedreven kunstenaar die niet onder één noemer of stroming te vatten is. Hij uit zich in zijn werk tegen het geweld, de agressiviteit en de oorlogen die de wereld teisteren. Een typisch voorbeeld daarvan is een gewelddadig figuurtje ('Neue Wilde'), van opzij gezien, met een pijl in de hand. Fred Maës is ook een seriekunstenaar van houtskooltekeningen, monotypes, hoofden en gezichten, pijlkrijgers, series over de Golfoorlog, de oorlog in Joegoslavië en de genocide in Ruanda. Bovendien is hij curator van tentoonstellingen als Contest-Art in Oostende. Een veelzijdig man dus, die veel exposeert in het buitenland en wiens werken in vooral buitenlandse musea deel uitmaken van de vaste collectie.

Wanneer bent u zich bewust geworden van uw talent en hoe hebt u het ontwikkeld?

'Als kind van 4 of 5 jaar wilde ik liever mijn hobbelpaard beschilderen dan ermee spelen. En ik begon al vroeg te tekenen. Tekenend is de basis voor alles en dat heb ik van de kant van mijn moeder. Zij had tekenaars in de familie. Nog als leerling van het Atheneum had ik al mijn eerste tentoonstelling van gouaches, in de Bonenstraat bij het Vissersplein in Oostende. Daarna heb ik drie jaar les gevolgd aan de Stedelijke Academie van Brugge. In het eerste jaar was ik nog tweede,

maar daarna begon ik te experimenteren en dat hadden ze niet graag, want ik deed het niet 'volgens de regels'. Maar goed, ik heb er voldoende theoretische kennis opgedaan om daarna mijn eigen weg te gaan. En mijn eerste echte tentoonstelling was tijdens Expo '58'

Fred Maës
'Dance of Hell 1985'

Welke kunstenaars en kunststromingen hebben u het meest beïnvloed in uw carrière?

'Ik wil vrij experimenteren en ben niet iemand die zich houdt aan stromingen. Ik heb altijd mijn vrijheid behouden, niet gebonden aan galerijen of de wil van het publiek. Ik werk met series, met materie, maak grafisch werk en etsen. Maar kijk in mijn bibliotheek. Ik heb er werken staan over kunstenaars die ik bewonder: Marcel Duchamp, Kees van Dongen, Yves Klein, Wassily Kandinsky, Anselm Kiefer, Malevich, Paul Klee, 'Les Fauves', Giacometti... Tenslotte heeft Picasso ook geëxperimenteerd met diverse stromingen!'

Hoe vindt u uw stijl geëvolueerd in de loop der jaren?

'Ik ben van het principe: "durf veranderen". Ik heb mijn eerste litho gemaakt in 1985, ik werk met heel veel materialen, maar in feite weinig met olieverf. In het begin van de jaren 1990 ben ik begonnen met installaties, zoals 'De val van de Muur', nog geëxposeerd in het Stedelijk Museum van Oostende. Toen ik 50 werd, ben ik deeltijds gaan werken en kon ik me concentreren op exposities, curator worden van tentoonstellingen, tijd vrijmaken om nog verder te experimenteren. Nu volg ik een cursus videofilm en -installaties aan de Academie van Oostende: twee jaar om me de basis eigen te maken. Want als je geen basis hebt, kun je niet weg.'

Aan welke exposities behoudt u de beste herinneringen en waarom?

In 1997 heb ik geëxposeerd in 'Das Belgische Haus', dat is de Belgische Ambassade in Keulen. Er waren

Atelierbezoek

daar drie ambassadeurs aanwezig. Ik had er drie werken van plexi met keramiek, met een tekst van Hugo Brutin: "Het beest dat in ons leeft (...) en onuitroeibaar is." De Duitse vlag erbij kon niet volgens de Belgische ambassadeur en ik heb die dus maar vervangen door de Belgische, toch met dezelfde kleuren. En verder mijn installatie 'De val van de Muur' in mijn thuisstad Oostende, terwijl ik meestal exposeer in het buitenland.'

■ **Wat is uw favoriete werk dat u de Vrienden in Pro Luce wilt tonen en waarom?**

'Het is een werk dat zich nu in een privéverzameling

bevindt, maar dat al geëxposeerd is in de Fondation Juan Miró in Barcelona (1985) en in het museum van Tapei (Taiwan 1986): 'Dance of Hell', met mijn typische figuur van de agressieve pijlkrijger en met primaire achtergrondkleuren.'

Femke Simonis

**Kleine overzichtstentoonstelling van het werk van Fred Maës in het VLC Oostende, de Geuzetorre
Zondag 13 november 2011 om 12 uur
Inleiding door Leo Madelein, kunstrecensent**

Kunst & poëzie

Tijd

*Tijd – het is vreemd, het is vreemd mooi ook
nooit te zullen weten wat het is*

*en toch, hoeveel van wat er in ons leeft is ouder
dan wij, hoeveel daarvan zal ons overleven*

*zoals een pasgeboren kind kijkt alsof het kijkt
naar iets in zichzelf, iets ziet daar
wat het meekreeg*

*zoals Rembrandt kijkt op de laatste portretten
van zichzelf alsof hij ziet waar hij heengaat
een verte voorbij onze ogen*

*het is vreemd maar ook vreemd mooi te bedenken
dat ooit niemand meer zal weten
dat we hebben geleefd*

*te bedenken hoe nu we leven, hoe hier
maar ook hoe niets ons leven zou zijn zonder
de echo's van de onbekende diepten in ons hoofd*

*niet de tijd gaat voorbij, maar jij, en ik
buiten onze gedachten is geen tijd*

*we stonden deze zomer op de rand van een dal
om ons heen alleen wind*

Rutger Kopland

Uit: Over het verlangen naar een sigaret, witg. Van Oorschot, Amsterdam, 2001

➤ COPACABANA

Rio in Panorama

De fototentoonstelling 'Copacabana, Rio in Panorama' toont de stadsontwikkeling van Rio de Janeiro vanaf het einde van de 19de eeuw. Tot dan was Rio een stad midden in de natuur, met haar rug gekeerd naar de zee. Mensen gingen een zeldzame keer naar het strand omdat ze er een remedie zochten voor de meest uiteenlopende kwalen. Toen in 1889 de federale Republiek Brazilië werd uitgeroepen, mocht de stad niet achterblijven op de ontwikkelende naties: Rio moest beschaafd worden.

Het panorama staat centraal in deze tentoonstelling: diverse Braziliaanse fotografen legden geografische, stedelijke en menselijke fragmenten vast. We tonen Rio met zijn constant bewegende cultuur van contrasten.

De inhuldiging van de Avenida Central in 1904 bekronde de moderniseringswerken in de stad en de haven: de belle époque van Rio brak aan, geïnspireerd op het vers van de dichter Rimbaud: 'Il faut être absolument moderne'. De Avenida Central symboliseert dit modernisme en de daaruit voortvloeiende consumptiepatronen en gedragingen: de cariocas (inwoners van Rio) flaneerden er elegant en volgden de nieuwste trends, gedictieerd uit het buitenland.

De Avenida Central doorkruist het oude centrum en loopt in rechte lijn tot aan de kust. Voortaan richt Rio zich definitief naar de zee. Eerst kwam men naar de regatta's kijken, later gebruikte men de stranden als een uitbreiding van de voortuin.

Copacabana, de bekendste wijk van Rio, groeide uit tot het hart van het tropische paradijs en Rio de Janeiro bevestigde haar naam als toonaangevende stad en uithangbord voor Brazilië.

De expo vindt plaats in de Venetiaanse Gaanderijen van 22 oktober 2011 tot 15 januari 2012.

De expo is toegankelijk van dinsdag tot en met zaterdag van 14.00 tot 17.00 uur ; op zondag van 10.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 17.00 uur. De toegangsprijs bedraagt 6 euro ; senioren, kinderen tot 18 jaar, groepen, studenten, werklozen betalen 3 euro.

De Vrienden Mu.ZEE, collectie stad Oostende, genieten eveneens het reductietarief.

➤ **Vrouwen op het Ipanemas-trand met op de achtergrond de berg Pedra da Gavea, 1955**

© José Medeiros / Collection Instituto Moreira Salles

➤ SCHRIJVERS OVER OOSTENDE ALS KUNSTSTAD

In de komende nummers van Pro Luce wil ik nagaan hoe Oostende als kunststad en stad van beelden- kunstenaars wordt beschreven in de literatuur. Welk beeld schetsen niet alleen Vlaamse, Nederlandse, maar ook internationaal bekende schrijvers van Oostende als kunststad, vroeger en nu?

De aanleiding daartoe is een boek dat Tom Sintobin & Koen Rymenants in samenwerking met kenners en onderzoekers van de Nederlandse literatuur hebben samengesteld over Oostende als stad in het algemeen, dus niet specifiek als kunst- of cultuurstad. Hun boek heeft als titel *Aan dezelfde zee: Oostende in de Nederlandse literatuur* (Davidsfonds/Literair, Leuven, 2007). Deze titel is een verwijzing naar de Nederlandse auteur A. M. de Jong die vanuit Oostende een kaartje stuurt aan zijn achtjarige zoontje: "Nu zitten we in Oostende. Dat ligt aan dezelfde zee als Zandvoort en Scheveningen."

Oostende wordt in de literatuur gezien als een koninklijk kuuroord, net zoals Spa. Veel gekroonde hoofden en andere prominenten bezoeken beide steden tijdens hun verblijf in België. Koning Leopold II heeft Oostende immers aan het einde van de 19e eeuw gepromoveerd tot Koningin der badsteden. Anderen zien Oostende als een tussenstop op de vlucht over zee (bijv. in WO I en in de jaren 1933-1940), als een stad in verval (na WO II), als een begin en een einde (aankomst en vertrek per boot, trein, auto of ander vervoer), als de grens tussen land en zee. Om het met de woorden van auteur-cineast Marc Didden te zeggen: "Daar waar Europa eindigt, begint Oostende. En waar Oostende eindigt, begint de wereld."

Deel 1: Het licht

Opvallend is dat schrijvers bij hun aankomst in Oostende getroffen worden door het wel heel bijzondere licht van de zee. Dat licht dat James Ensor tot zijn devies heeft gemaakt: 'Pro luce nobilis sum'. Dat licht dat ons treft in het werk van zoveel Oostendse kunstenaars, naast dat van Ensor zelf. Ik denk daarbij aan Léon Spilliaert, Jan De Clerck en Maurice Boel. Hadden zij elders dezelfde werken kunnen schilderen, zonder het typisch Oostendse licht?

Dat speciale licht treft elke bezoeker die de dijk betreedt, maar schrijvers hebben het vermogen om er een beschrijving van te geven. Daarom geef ik in dit eerste deel het woord aan drie schrijvers uit de Lage Landen die het Oostendse licht kleurrijk en plastisch beschrijven.

Ik begin aan het eind van de 19e eeuw, met Louis Couperus die in 1890 op huwelijksreis van Spa naar Oostende reist en er logeert in Hôtel Continental. Zijn verslag over deze reis noemt hij 'Uitzichten'. In het fragment hieronder beschrijft hij het uitzicht vanuit zijn hotelkamer:

"Onder mijn ogen de Zeedijk: de mensen wandelen er, zomermenschen, bont in de zon. Het strand daaronder, aquarelachtig gevlakt; allerlei vlakjes, als spatten van penseelen – helrood, violet, zachtblauw, krijtwit, geel, - op het aschblond van het strand, dat zachtjes aangoudt. (...) De zee halfcirkelt onder een effen lucht van verzonde parelkleur. De zee is blauw, zon-blauw, midzomerblauw. De dikke rooksleep van een steamer bezoedelt het blauw, maar de vuile vlakken verblauwen, veretheren weer gauw. De Zeedijk buigt zich met een ronde bocht van gratie tegen de zee en de lucht aan; op die bocht verrijst het paviljoen der Kursaal als een coulisse tegen blauw tooneeldoek van lucht en zee; er waaien vlaggetjes, het is er bespikkeld met die zelfde schelle penseelvlakjes, als over het strand daarbeneden."

Couperus 'schildert' hier niet met penseel, maar met zijn pen, bijna op de manier van de pointillisten. Hij gebruikt suggestieve nieuwe kleurwoorden zoals 'aangouden', 'blauwen' en 'midzomer-blauw'. In dit korte fragment geeft hij ook een rijkdom aan visualiserende beelden. Het uitzicht vanuit zijn kamer in Hôtel Continental beschrijft hij als een impressionistisch schilderij, opgebouwd uit kleine kleurvlakjes. Het strand is 'aquarelachtig gevlakt', met vlekjes 'als spatten van penseelen' en ook het paviljoen van het Kursaal is pointillistisch 'bespikkeld' met dezelfde 'schelle penseelvlakjes'.

Bijna zestig jaar later wordt ook Karel Van de Woestijne, de broer van de schilder Gustave Van de Woestijne, getroffen door het Oostendse licht, in 'Eene vrijheid' (1947):

"Toen ik weer op de dijk kwam, was daar beweging gekomen. De dijk was thans één licht. Dat licht was niet effen en vol; het stond menig-vuldig en van haast-onmerkbare ijllheid. Het bewoog in een dubbele strooming, en vlug van West naar Oost en van Oost naar West. Het was niet fel-blank alleen, maar doorlopen van rose, oranje, geel en groen, zoo doorschijnend echter, dat het witte er werd als melk, als groote, aldoor lang-vallende tranen van veel-kleurig licht, om, als het ware, witmarmeren zuilen die trager verschoven."

Karel Van de Woestijne schetst net als Louis Couperus het licht niet alleen als felwit en blauw, maar ook als veelkleurig (roze, oranje, geel en groen). Coupe-

rus spreekt van helrood, violet, zachtblauw, krijt wit en geel. Beide schrijvers worden getroffen door het geel van zon en strand, door het blauwgroen van de zee en het roze, oranje, rood van de (opkomende of ondergaande) zon. Blijkbaar waren zij er niet op een grijze dag, die wel wordt beschreven door Cees Nootboom, op een regenachtige dag in maart. In 'Inpakken en wegwezen: Noord- en Zuid-Nederlandse schrijvers in West-Vlaanderen' (1983) beschrijft hij het uitzicht vanuit zijn hotelkamer als een schilderij.

"De lijst van mijn schilderij is van beton, hout, aluminium, en het schilderij stelt de zee voor, de zee in Oostende op een dag in maart. Het is grijs in Oostende, maar er zit licht in dat grijs. (...) Wat voor schilder moet ik zijn om alle nuances in het zand te kunnen weergeven? Twee, drie, honderd schilders zijn me vannacht en vanmorgen voor geweest: de wind die er

zijn tekening in zette, de sporen van mensen en honden, de regen die het donker en lichter maakte. Terwijl ik blijf kijken, verandert mijn schilderij met de minuut: een meeuw schildert zich in de rechterbovenhoek en verdwijnt vallend buiten de lijst."

Opvallend is dus dat de schrijvers alle drie dat specifieke licht beschrijven: "er zit licht in dat grijs". Dat is het licht dat zoveel schilders in hun werk hebben proberen weer te geven, met meer of minder succes. Want we weten al van in de tijd van Rembrandt hoe moeilijk het is het licht te vatten. In de volgende aflevering gaan we van het licht en de beschrijving van het uitzicht als een schilderij naar Oostende als stad van kunstenaars, beschreven door diverse auteurs in binnen- en buitenland.

Femke Simonis

➤ ODE AAN JAN DE CLERCK, OOSTENDS KUNSTSCHILDER

(1881-1962)

Begin dit jaar werden alle Oostendse kleuter- en lagere scholen betrokken bij een uniek project: 'Jan De Clerck. Leven en werk door kinderoogen gezien'. De kinderen werden ertoe aangezet zich in hun tekeningen of schilderijen te laten inspireren door het werk van Jan De Clerck.

Het initiatief werd ondersteund door de 'Vrienden van Jan De Clerck', een vereniging die 45 jaar geleden, in 1976, werd opgericht. De huidige voorzitter, Roland Laridon, is ook voorzitter van onze Vrienden.

De winnende werken werden van 19 tot 26 augustus tentoongesteld in de Bibliotheek Kris Lambert. Eerder was op het Stadhuis al 'de nieuwe Jan De Clerck' gehuldigd: een meisje uit het tweede leerjaar (zie foto + commentaar).

Liliane Vandenbroucke, aquarelliste-fotografe, en lid van zowel de 'Vrienden van Jan De Clerck' als van de 'Vrienden Mu.Zee, collectie stad Oostende' was een van de juryleden (tweede van rechts op de foto, samen met v.l.n.r. Nancy Bourgoignie, schepen van Cultuur, Martine Vandermaes, hoofdbibliothecaris, en Martine Martine, directeur Cultuur stad Oostende).

➤ Foto Zeewacht

➤ Emile Smissaert

➤ HET OOSTENDS HISTORISCH MUSEUM IN EEN NIEUW KLEEDJE !

Op 18 september sloot het Oostends Historisch Museum De Plate in de Langestraat zijn deuren tot begin april 2012. De museumpresentatie op de gelijkvloerse en eerste verdieping zal tijdens de sluiting een ware facelift ondergaan.

De dienst Cultuur van de Stad, het Bestuur van de Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring de Plate en Toerisme Oostende vzw willen het museum omvormen tot een modern, interactief museum dat als een Stadsportal de bezoekers laat kennis maken met het verleden, het heden en de toekomst van onze Stad. Het is dan een eerste stap in de exploratie van Oostende. De Stad schreef een aanbesteding uit om deze transformatie te begeleiden en de firma Bailleul kwam als beste uit de bus. Samen met de bestuursleden Jean-Pierre Falise, Freddy Hubrechtsen en August Goethaels, met Sarah Lingier als erfgoeddeskundige van de

➤ Herinrichting de plate v1 belle époque

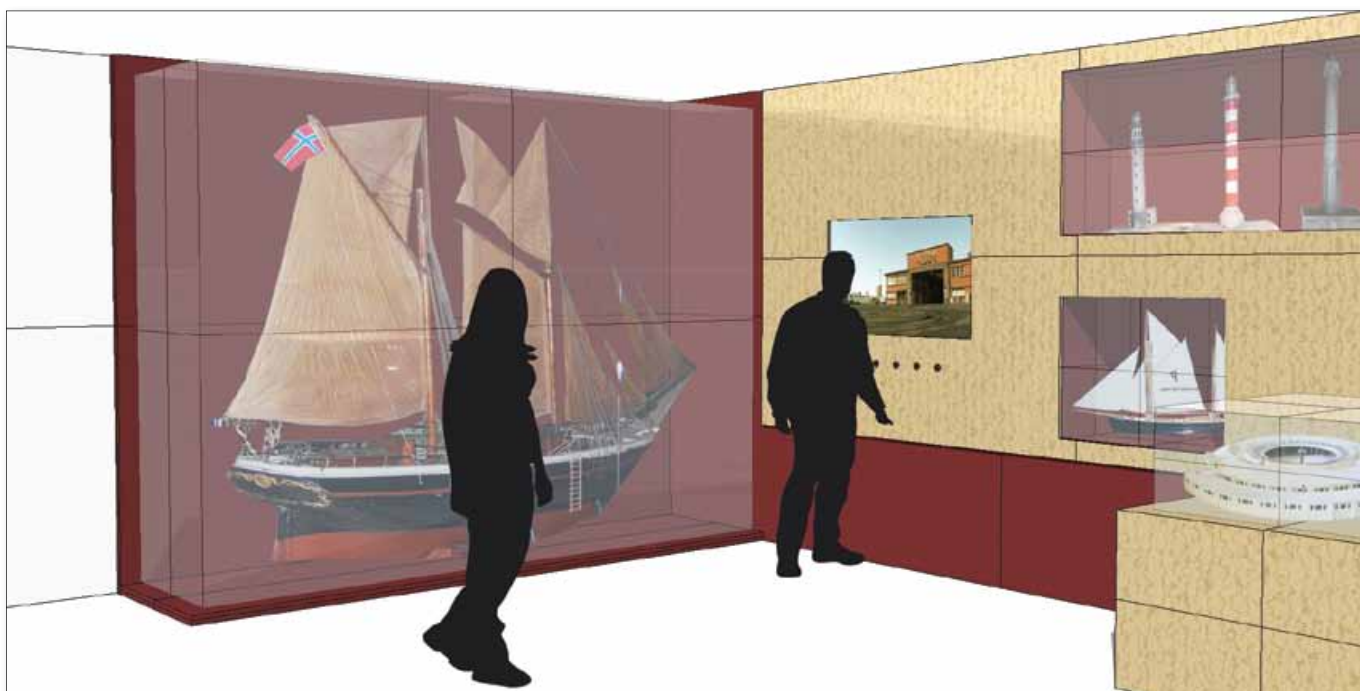
dienst Cultuur verdiepte het ontwerpteam van Bailleul zich in de rijke collectie van het Museum. Het historische verhaal van Oostende wordt verteld aan de hand van een selectie van de mooiste en meest representatieve collectiestukken, in een aantrekkelijke en interactieve presentatie. Heel wat touchscreens bieden de bezoeker de mogelijkheid om bepaalde onderdelen uit te diepen en de nieuwe animatieopnames verlevendigen de Oostendse periode van onze tweede Belgische koningin.

De firma Bailleul stelde op basis van dit nieuwe museumconcept een bestek op dat nu de procedure van aanbesteding via de Stad doorloopt. De aan te stellen aannemer zal de scenografie van het concept uitvoeren tussen december 2011 en eind maart 2012. Het gebouw zelf maakt geen onderdeel uit van de werken; het is immers een beschermd monument en de renovatie vergt een andere procedure. Wij hopen dat in de volgende legislatuur de renovatie van de voormalige Koninklijke residentie op het programma zal staan.

Het vernieuwde tentoonstellingsonderdeel maakt deel uit van een Europees Maritiem Project HMS INTERREG IVA 2 Mers Seas Zeeën Crossborder Cooperation Programme 2007-2013 waar een betoelaging van 50 % is aan gekoppeld.

Wij hopen begin april 2012 ook u te mogen verwelkomen in een vernieuwd Historisch Museum !

Martine Meire
Cultuurbeleidscoördinator

➤ Herinrichting de plate v1 haven

WAT TE ONTDEKKEN DIT NAJAAR IN MU.ZEE, HET ENSORHUIS EN PERMEKEMUSEUM?

Het zelfportret, het huis en de seizoenen

17.09.2011 – 15.01.2012

Jean Brusselmans in dialoog met Jef Geys, Francis Picabia, Rodney Graham, Valérie Mannaerts, Jochen Lempert, Marc Nagtzaam, Christopher Williams, Philip Guston, Carol Bove, Marcel Broodthaers, Eugène Atget, Daniël Buren, Marc Camille Chaimowicz, Raoul De Keyser, Olivier Foulon, René Heyvaert, Pierre Klossowski, Sol LeWitt, Édouard Manet, Lucy McKenzie, Edward Krasinski, Jean-Luc Moulène, Charles & Ray Eames, Luigi Ghirri, Fischli & Weiss, Manfred Pernice, David Hockney, Walter Swennen, Alexandre de Wemmel en Willem Orebeek.

Het zelfportret, het huis en de seizoenen brengt een nieuwe selectie schilderijen van Jean Brusselmans in dialoog met moderne en hedendaagse kunst. Na de solotentoonstelling deze zomer gaat Mu.ZEE verder met een onderzoek naar Brusselmans' visie.

In deze groepstentoonstelling kijken we naar de bouwstenen van deze visie en het aanverwante onderzoeksveld van hedendaagse kunstenaars: genreoverschrijdende composities, het oeuvre als zelfportret en de gelaagde betekenis van kunst en individu, abstractie binnen het realisme, autonomie en anekdotiek, geometrie en allegorie, het grafische in verhouding tot het kleurenpalet, motieven versus herhalingen en het steeds weer naast elkaar plaatsen en (her-)structuren van elementen, de intuïtieve ervaring van fenomenen en een meetbare analyse van de werkelijkheid etc.

Met Het zelfportret, het huis en de seizoenen nodigen we iedereen uit om de actualiteit van Brusselmans' visie te toetsen aan het onderzoek van hedendaagse kunstenaars, van de schilderijen van Raoul De Keyser, Philip Guston, Walter Swennen en Francis Picabia over de tekeningen en het grafische werk van Marc Nagtzaam, Lucy McKenzie, David Hockney, en Pierre Klossowski, tot en met documenten en publicaties gewijd aan Édouard Manet, Sol LeWitt en Edward Krasinski. De tentoonstelling brengt het werk van dertig verschillende kunstenaars samen. Daaronder bevinden zich bijzondere bruiklenen, zowel uit publieke als privécollecties. Mu.ZEE combineert ze met de presentatie van recente aanwinsten van onder meer Anne Daems, Jan Vercruyse, Valérie Mannaerts en Herman Van Ingelgem.

Valéry Proust Museum / White Cube Fever

26.11.2011 – 5.2.2012

De tentoonstelling Valéry Proust Museum is geen reguliere groeps- of thematentoonstelling, maar creëert een environment samengesteld uit werken van verschillende kunstenaars. De tentoonstelling is gebaseerd op het idee van het onvermijdelijke verdwijnen van de kunst in de museale leegte. Curator Camiel Van Winkel vertrekt vanuit twee basiswerken om zijn idee kracht bij te zetten, enerzijds het werk van de dichter Marcel Proust (1871 – 1922), *A l'ombre des jeunes filles et fleurs* (uit het vijftiendelige verzamelwerk *A la recherche du temps perdu*) en anderzijds het essay van dichter-filosoof Paul Valéry (1871 – 1945) *le problème des musées*. Tussen de kunstenaar die zich terugtrekt uit zijn werk, en de beschouwer die gelooft dat het werk voor een ander is bedoeld, opent zich een tastbare kloof. Valéry Proust Museum exploiteert het emotionele potentieel van deze kloof. Met werk van Jozef Albers, Lynda Benglis, Cosima von Bonin, Dirk Braeckman, Rodney Graham, Gerhard von Graevenitz, Arnoud Holleman, Dan Graham... Valéry Proust Museum is het resultaat van een samenwerking tussen het lectoraat beeldende kunst van AVS/St Joost (Avans Hogeschool, Den Bosch en Breda), Marres, centrum voor hedendaagse cultuur in Maastricht en Mu.ZEE te Oostende.

Valéry Proust Museum... een intrigerend verhaal!

€7 individueel
€5 55+, groepen ≥15 pp
€1 13-26jaar
Gratis tot 12 jaar
(toegangsprijs voor alle tentoonstellingen en vaste collectie)

Gids : €60

Uitsluitend te reserveren via:

+ 32 (0)59 24 21 91 – info@muzee.be

+ 32 (0)59 24 21 91 – info@muzee.be

Henri Storck en het surrealisme

Tot 7.11.2011

Deze tentoonstelling vertelt het verhaal van de drie vrienden Henri Storck, Félix Labisse en James Ensor. Vrienden voor het leven, delen zij hun passie voor het witte doek en het surrealisme.

▣ Blanche Hertoghe

3.12.2011 – 23.4.2012

In de reeks van de kleine dossiertentoonstelling wordt ditmaal, na Pieter Vermeersch, Hugo Claus en Henry Storck, Blanche Hertoghe in schijnwerpers geplaatst. Blanche Hertoghe, tante van Henri Storck, baatte een lingeriewinkel uit twee huizen verder dan de schoenwinkel van de familie Storck in de Adolf Buylstraat. Op de eerste verdieping had zij een kunstgalerie die de naam Studio meekreeg; in deze ruimte organiseerde zij met haar muzikale vrienden uit geheel Europa piano- en harpconcerten. Haar vriendschap met James Ensor vroeg om een hernieuwde kennismaking en inspireerde deze tentoonstelling!

€2 individueel
 €1 55+; groepen ≥15 pp
 Gratis tot 12 jaar

Gids: €50 (NI) - €60 (Fr, E, D)
Uitsluitend te reserveren via:
 + 32 (0)59 24 21 91 – info@muzee.be

▣ Roger Raveel ontmoet Constant Permeke

Tot 6.11.2011

De tentoonstelling Roger Raveel ontmoet Constant Permeke georganiseerd naar aanleiding van de negentigste verjaardag van Roger Raveel (°1921), ontspint zich rond enkele thema's die beide kunstenaars hebben geschilderd. Naast een ruime selectie tekeningen, aangevuld met schilderijen is een serie kleurrijke grimmige beelden te zien die in 2009 door Roger Raveel werden geschilderd geïnspireerd door de hertaling van het requiem van Mozart door Josse De Pauw op tekst van Jeroen Brouwers. Een Nieuwe Requiem (2009) werd deze zomer opgevoerd tijdens TAZ#2011. De tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met het Roger Raveel Museum, Machelen

€3 individueel
 €2,50 55+, groepen ≥15 pp
 €1 13-26jaar
 Gratis tot 12 jaar

Gids: €60
Uitsluitend te reserveren via:
 + 32 (0)59 24 21 91 – info@muzee.be

▣ FILMVOORSTELLINGEN

▣ Spectres

28.10.2011

Een film van Sven Augustijnen – 2011

Een productie van Auguste Orts

Co-productie: Projections, Cobra Films&Jan Mot 104' – Frans met NI en E ondertitels

Met de steun van Flanders Audiovisual Fund, CERA Partners in Art, Mu.ZEE, Kunstenfestivaldesarts, Koninklijke Vlaamse Schouwburg, WIELS Contemporary Art Centre, Vlaams-Nederlands Huis deBuren, de Appel arts centre, Marres Centre for Contemporary Culture, Vlaamse Gemeenschapscommissie, Kunst-halle Bern, Kunst Halle Sankt Gallen, Kunstencentrum BUDA, FLACC Workplace for Visual Artists, Fonds Régional d'Art Contemporain - Région Bourgogne, Le Fresnoy studio national des arts contemporains.

Vijftig jaar na zijn executie dwaalt Patrice Lumumba, de Eerste Minister in Congo, opnieuw rond in België. Via ontmoetingen, herdenkingen en een terugkeer naar Congo probeert een voormalige hoge Belgische functionaris Jacques Brassinne die op de bewuste bloederige 17e januari 1961 in Elisabethville was, de schimmen van het verleden te bezweren. Op de tonen van Bachs Johannespassie neemt Spectres de toeschouwer mee naar één van de donkerste pagina's uit de dekolonisatiegeschiedenis van Belgisch Congo. De film legt zo een wel heel dunne lijn tussen geschiedschrijving en legitimering bloot. Na de film vindt een debat plaats met Sven Augustijnen.

Plaats: Vrijstaat-O

Organisatie: Mu.ZEE ism Auguste ORT, Vrijstaat O Brussel, Vrijstaat O & FFO (Filmfestival Oostende)
 20 uur; Inschrijven gewenst via pers@muzee.be of + 32 (0)59 56 45 91

Toegang : gratis

▣ Les Images d'Ostende

6.11.2011

Henri Storck

Productie: Cinematek & Fonds Henri Storck Frans & Duits met ondertitels in NI en Engels 120'

Met de steun van Cinémathèque française de Belgique

Op 6 november sluit de tentoonstelling Henri Storck en het surrealisme de deuren in het Ensorhuis. We ronden deze tentoonstelling af met de met de voorstel-

ling van - in een uitzonderlijke box met DVD én Blu-ray samen! - de eerste gerestaureerde digitale anthologie van de 'Oostendse' periode van Henry Storck. Deze beelden waren niets anders dan vrije stijloefeningen over zijn geliefd Oostende. Naast Beelden van Oostende (1929) omvat de box verder nog 7 andere films nl. Strandidylle (1931) Ter haringvisserij (1930), Plezietrein (1930), Oostende, koningin der badsteden (1931), Zonnig leven aan het strand (1936), Op vakantie (1938) Oostende 1930 (2005 -montagefilm met rushes uit 1930).

Plaats: Cinéma Rialto, Oostende

Organisatie: Mu.ZEE ism Fonds Henri Storck, de erfenamen van Henri Storck en Cinematek
11 uur

Inschrijven gewenst via: pers@muzee.be ou +32 (0)59 56 45 91

Toegang: €3 (+ ticket Henri Storck en het surrealisme - Ensorhuis)

➤ NACHT MU.ZE (E) IN MU.ZEE VOOR DE VRIENDEN!

Vanaf 17 september opent de tentoonstelling *Het zelfportret, het huis en de seizoenen*. Twee maanden later, op 26 november is het de beurt aan de tentoonstelling *Valéry Proust Museum / Withe Cube Fever!* Mu.ZEE gooit het dit najaar over een geheel andere boeg en ruilt de vernissagemomenten in voor *laat met ... Nacht Mu.ZE(E)*, een reeks nocturnes!

De Vrienden van Mu.ZEE Stad Oostende worden van harte uitgenodigd op **vrijdag 21 oktober** in Mu.ZEE

om 19 uur tot 21 uur waar men een rondleiding in de tentoonstelling *Het zelfportret, het huis en de seizoenen* aangeboden krijgt. De avond wordt afgerond met een drankje. Dit wordt nog eens herhaald op vrijdag 2 december naar aanleiding van de tentoonstelling *Valéry Proust Museum / Withe Cube Fever*, eveneens tussen 19 uur en 21 uur.

Voor beide nocturnes wordt men persoonlijk uitgenodigd: ofwel per mail, voor wie zijn of haar mailadres ooit opgaf, ofwel per post.

Meer info gewenst? Zie www.muzee.be

➤ OPROEP

Blanche Hertoge en De Studio

Mu.ZEE bereidt een tentoonstelling voor over de markante dame Blanche Hertoge en haar galerij De Studio in de Adolf Buylstraat.

We zijn op zoek naar foto's, catalogi en andere documenten over Blanche, haar vriendschap met Ensor en haar relatie met de kunstwereld van haar tijd.

Indien u beschikt over materiaal van deze creatieve, artistieke episode in de geschiedenis van Oostende en u heeft interesse om mee te werken aan het onderzoek voor deze tentoonstelling, gelieve contact op te nemen met:

Els Vermeersch
059/56 45 96
0499/56 59 94
Els.vermeersch@west-vlaanderen.be

PRO LUCE

Jeugd (tot 22 jaar): 15 euro
Individueel lid : 28 euro
Gezin, samenlevingstarief : 45 euro
Steunend lid : 50 euro
Sponsor : 150 euro
Inlichtingen bij de penningmeester Joël Nieuwenhuyse
(tel. 059/80.30.61)

Redactieraad: Roland Laridon (voorzitter), Martine Meire (redactiesecretaris), Sonja Geeraerts, René Maes, Femke Simonis, Willy Bosschem, Valère Prinzie.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdrage.

Logo en emblemata : Willy Bosschem
Druk : Lowyck, Archimedesstraat 53, 8400 Oostende
T 059 33 33 99, info@lowyck.com
Fotoverantwoording : Valère Prinzie

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van 26 juli 1990 (Nr. 11538) en aangepast in het nr. van 15 juli 1999 (Nr. 10699), gewijzigd in het kader van de wet op de v.z.w.'s op 15 januari 2005, gewijzigd op 21 februari 2009 (Nr.11533).

Deze vereniging is aangesloten bij de "Federatie van Vrienden der Musea van België" en bij de "Cultuurraad Oostende".

Maatschappelijke zetel: p.a. Roland Laridon,
Kaïrostraat 54, 8400 Oostende

Secretariaat : Johan Van Roose,
Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg

Reisleiding : Sonja Delanghe-Geeraerts | T: 059 43 02 55
sonjageeraerts@hotmail.com
jnieuwenhuyse@hotmail.com

Bankrelatie : IBAN: BE16 0012 0908 3374
BIC: GEBABEBB
Vrienden Mu.ZEE collectie stad Oostende
p.a. Albatrosstraat 10, 8400 Oostende.

Leden-kunstenaars in de kijker:

Willy Bosschem

Kunstschilder Willy Bosschem is 80 geworden en dat is op 10 september 2011 luisterrijk gevierd met een hulde en een uniek eerbetoon in de Conferentiezaal van het Stadhuis.

In opdracht van Immo Quatacker heeft Willy Bosschem een schitterende muurschildering gemaakt voor een residentie op de Torhoutsesteenweg 11: 'Ode aan Oostende', in overwegend azuurblauw en wit, met opvliegende meeuwen. De residentie draagt trouwens zijn naam: Residentie Willy Bosschem. En ook dat is uniek voor een levend kunstenaar: een residentie die naar jou genoemd is!

Tijdens de hulde werd Willy Bosschem geprezen voor zijn vele jaren werk en inzet in de Oostendse kunstwereld, het Kursaal Oostende en de kunstacademie aan zee, door onder meer Philippe Van den Bossche, directeur-conservator van Mu.Zee, Hugo Brutin, kunstcriticus, en burgemeester Jean Vandecasteele. Willy Bosschem zelf reflecteerde over de rol van Oostende en die van zijn vrienden in zijn kunstenaarsloopbaan. De Vrienden van Mu.Zee, collectie stad Oostende sluiten zich aan bij deze hulde.

Venetiaanse Gaanderijen-Zeedijk Oostende

Savaria
RESTAURANT

lowyck
& pluspoint
drukkerijen